

**ПрАТ “ВНЗ “МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ”**

Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого

МАУП

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри теорії держави і права
та конституційного права,

протокол № 1 від «27» 08 2025 р.

Зав. кафедри Анатолій ТАЛАХ

**Завдання для самостійної (індивідуальної) роботи студента і
методичні рекомендації щодо їх виконання**

з навчальної дисципліни

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ»

Київ - 2025

Завдання для самостійної (індивідуальної) роботи студента і методичні рекомендації щодо їх виконання з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права України» підготував доцент кафедри теорії держави і права та конституційного права, кандидат юридичних наук Талах Анатолій Миколайович

(підпис)

Анатолій ТАЛАХ

Розглянуто і рекомендовано на засіданні кафедри теорії держави і права та конституційного права (протокол № __ від _____ 2025 року)

Завідувач кафедри

(підпис)

Анатолій ТАЛАХ

ЗМІСТ

1. Загальні методичні рекомендації з виконання самостійної роботи студента.....	4
2. Зміст самостійної (індивідуальної) роботи студента і методичні рекомендації щодо її виконання.....	7
3. Критерії оцінювання.....	16
4. Рекомендована література.....	18

1. Загальні методичні рекомендації з виконання самостійної роботи студента.

Самостійна робота студента (СРС) розглядається як важлива складова освітнього процесу, що передбачає цілеспрямоване та систематичне виконання навчальних завдань здобувачем освіти переважно без безпосередньої участі викладача, але під його організаційно-методичним супроводом. Такий формат діяльності спрямований на формування навичок самостійного мислення, поглиблення теоретичних знань і розвиток практичних умінь.

Обсяг часу, передбачений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, регламентується навчальним планом і становить 80 годин. Ефективна організація цього часу є обов'язковою умовою успішного опанування навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права України».

Самостійна робота студентів у межах зазначеної дисципліни включає такі основні напрями діяльності:

- опрацювання лекційного матеріалу з метою його глибшого розуміння та закріплення. Оскільки лекції мають переважно теоретичний характер, студенту необхідно самостійно деталізувати, систематизувати та осмислити отриману інформацію, підготувавшись до її практичного застосування;
- підготовку до семінарських і практичних занять, що передбачає самостійне вивчення окремих теоретичних питань, аналіз навчальних і наукових джерел, а також виконання завдань, пов'язаних з оцінюванням різних аспектів юридичної діяльності;
- виконання контрольних робіт відповідно до тематики та структури навчальної дисципліни, що сприяє перевірці рівня засвоєння матеріалу за окремими змістовими модулями;
- систематичну підготовку до підсумкового контролю, зокрема до складання заліку.

У межах організації самостійної роботи також передбачається здійснення поточного контролю знань студентів, який реалізується у формі усного опитування, виконання тестових завдань, а також участі в індивідуальних і практичних заняттях. Підсумкове оцінювання проводиться у формі заліку, що може включати як письмову, так і усну складову, і базується на результатах попереднього контролю.

До основних видів самостійної роботи належать:

1. самостійне опрацювання додаткових джерел інформації;
2. використання довідкових і нормативних матеріалів;
3. підготовка до практичних і семінарських занять;

4. підготовка до різних форм контролю знань;
5. виконання індивідуальних і самостійних завдань.

Студент має право самостійно обирати форму виконання завдань, винесених на самостійне опрацювання (розгорнуті письмові відповіді, стислий конспект, тезове викладення матеріалу або усне опрацювання), з урахуванням власних освітніх потреб і рекомендацій викладача.

Оцінювання результативності самостійної роботи здійснюється, зокрема, під час проведення тестування та інших форм контролю на семінарських заняттях. Своєчасне та повне виконання всіх передбачених видів самостійної роботи є обов'язковою умовою формування підсумкової оцінки з дисципліни, а також необхідною передумовою допуску студента до складання екзамену.

Зміст і структура завдань для самостійної роботи визначаються відповідними методичними рекомендаціями, які містять вказівки щодо порядку їх виконання, вимоги до оформлення та критерії оцінювання результатів навчальної діяльності студентів.

Самостійна робота (СРС) – це форма організації індивідуального вивчення студентами навчального матеріалу в аудиторний та позааудиторний час.

Мета СРС – сприяти формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості молодшої людини, суть якої полягає в уміннях систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача.

Завданнями СРС можуть бути засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація набутих знань, їхнє застосування, вирішення практичних завдань та виконання творчих робіт, виявлення прогалин у системі знань із предмета. Самостійна робота дає можливість студенту працювати без поспіху, не боячись негативної оцінки товаришів чи викладача, а також обирати оптимальний темп роботи та умови її виконання.

Організація самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни має здійснюватися з дотриманням низки вимог, зокрема таких:

- обґрунтування необхідності завдань у цілому й конкретного завдання зокрема, що вимагає виявлення та стимулювання позитивних мотивів діяльності студентів;

- відкритість та загальна оглядовість завдань. Усі студенти повинні знати зміст завдання, мати можливість порівняти виконані завдання в одній та в різних групах, проаналізувати правильність та корисність виконаної роботи, відповідність поставлених оцінок (адекватність оцінювання);

- надання детальних методичних рекомендацій щодо виконання роботи (у якій послідовності працювати, з чого починати, як перевірити свої знання). За окремими завданнями студенти мають отримати пам'ятки;

- надання можливості студентам виконувати творчі роботи, які відповідають умовно-професійному рівню засвоєння знань, не обмежуючи їх виконанням стандартних завдань.

Здійснення індивідуального підходу за виконання самостійної роботи. Індивідуальні завдання можуть виконувати за бажанням усі студенти або окремі з них (які творчо обдаровані, вимогливі, мають великий досвід практичної діяльності, навчання та роботи за кордоном тощо). Індивідуалізація самостійної роботи сприяє самореалізації студента, розкриваючи в нього такі грані особистості, які допомагають професійному розвитку.

Нормування завдань для самостійної роботи, яке базується на визначенні витрат часу та трудомісткості різних їхніх типів. Це забезпечує оптимальний порядок навчально-пізнавальної діяльності студентів – від простих до складних форм роботи. Можливість ведення обліку та оцінювання виконаних завдань і їхньої якості, що потребує стандартизації вимог до вмінь майбутніх спеціалістів та розроблення комплексу професійно-орієнтованих завдань.

Для цього пропонуємо такі типи завдань, які передбачають отримання матеріалізованого результату. Під час їхнього виконання формуються також особистісні риси студента. Підтримання постійного зворотного зв'язку зі студентами в процесі здійснення самостійної роботи, що є фактором ефективності навчального середовища.

Отже, самостійна робота студентів потребує чіткої організації, планування, системи й певного керування (обсяг завдань, типи завдань, методичні рекомендації щодо їхнього виконання, аналіз передбачуваних труднощів, облік, перевірка та оцінювання виконаних робіт), що сприяє підвищенню якості навчального процесу. Успіх цієї роботи багато в чому залежить від бажання, прагнення, інтересу до роботи, потреби в діяльності, тобто від наявності позитивних мотивів. Велике значення під час самостійної роботи студента мають його спрямованість, психологічна готовність, а також певний рівень бази знань, на який будуть нашаровуватися нові знання.

Для реалізації самостійної роботи в процесі вивчення навчального предмета студенти виконують комплекс завдань різних типів відповідних рівнів складності. У цілому, завдання для самостійної роботи студентів мають відповідати таким вимогам:

1. Професійна результативність – формулювання завдання, яке має гарантувати формування хоча б одного професійного вміння в термінах та поняттях майбутньої спеціальності студента.

2. Продуктивність – передбачає отримання квазіпрофесійного продукту навчальної самостійної праці студента після завершення всіх дій з вирішення цього завдання.

3. Конструктивність – наявність визначеної структури завданнязадачі (мета, вихідні дані, умови, що їх зв'язують).

4. Когнітивність – перевага розумових дій над психомоторикою в процесі вирішення завдання.

5. Самостійність — переважна кількість дій студента має бути самостійною, що забезпечується переліком вихідних даних, умовами задачі та необхідністю отримання різноманітних квазіпрофесійних продуктів.

Кожен з елементів завдання-задачі має спонукати студента до того, щоб він сам приймав рішення, порівнював умови, здійснював необхідний інформаційний пошук тощо. Розроблення завдань для СРС різних рівнів є основною умовою належного планування та організації самостійного навчання.

Виконання самостійних завдань є обов'язковою умовою допуску до підсумкового контролю.

2. Зміст самостійної (індивідуальної) роботи студента і методичні рекомендації щодо її виконання.

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права України» передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, інтернет-джерел та судової практики, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез тощо) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; переклад іноземних текстів установлених обсягів; опрацювання матеріалів правозастосовної практики, підготовку аналітичних і порівняльних висновків та формування навичок науково-правового аналізу; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульних контрольних робіт і підсумкової атестації; підготовку юридичних документів, інші види діяльності, що використовуються в Академії, Інституті і кафедрі.

Матриця самостійної роботи здобувачів освіти

№	Тема	Самостійна робота здобувача (СРС)	Форма контролю
1	Сучасні проблеми конституціоналізму як політико-правового феномену	Опрацювання доктринальних підходів до поняття конституціоналізму; аналіз моделей сучасного конституціоналізму; підготовка письмових висновків щодо парадигми українського конституціоналізму	Усне опитування; оцінювання письмових аналітичних висновків
2	Актуальні проблеми закріплення і захисту засад конституційного ладу	Аналіз конституційних норм, що закріплюють засади конституційного ладу; опрацювання механізмів їх гарантування; підготовка аналітичної довідки	Перевірка письмової роботи; участь у дискусії
3	Актуальні проблеми оптимізації форми Української держави	Опрацювання теорії форм держави; порівняльний аналіз форм правління; дослідження проблем територіального устрою України	Оцінювання письмового порівняльного аналізу; усне опитування
4	Актуальні проблеми забезпечення конституційних прав і свобод людини і громадянина в Україні	Аналіз системи прав і свобод; опрацювання механізмів їх реалізації та захисту; аналіз практики ЄСПЛ	Оцінювання аналітичної роботи; обговорення на занятті
5	Актуальні проблеми конституційних основ безпосередньої демократії в Україні	Опрацювання доктрини народовладдя; аналіз виборчої системи; підготовка письмових висновків щодо цифровізації виборчого процесу	Перевірка письмової роботи; участь у семінарському обговоренні

№	Тема	Самостійна робота здобувача (СРС)	Форма контролю
6	Проблеми парламентаризму в Україні	Аналіз статусу та повноважень Верховної Ради України; дослідження проблем законодавчої діяльності та парламентського контролю	Усне опитування; оцінювання аналітичної доповіді
7	Проблеми конституційно-правового статусу Президента України	Опрацювання повноважень Президента України; аналіз інституту президентського вето та імпідменту	Перевірка письмових висновків; усне опитування
8	Сучасні моделі конституційного контролю конституційної юстиції	Порівняльний аналіз моделей конституційного контролю; аналіз рішень Конституційного Суду України	Оцінювання письмового аналізу; участь у дискусії
9	Актуальні питання конституційного провадження в Україні	Опрацювання процедур конституційного провадження; аналіз інституту конституційної скарги	Усне опитування; перевірка письмової аналітичної роботи
10	Юридичні позиції Конституційного Суду України	Аналіз доктринальних підходів до юридичних позицій КСУ; дослідження їх значення для правозастосовної практики	Оцінювання письмових висновків; підсумкова дискусія

Орієнтовні кейси / теми доповідей, рефератів, есе:

1. Конституціоналізм як ідеологія та практика: чи можливий «формальний» конституціоналізм?
2. Конституційні реформи в Україні крізь призму сучасного конституціоналізму.
3. Чи відповідає українська модель конституціоналізму європейським стандартам?

4. Народ як носій суверенітету: межі реалізації установчої влади.
5. Проблеми забезпечення демократичних засад конституційного ладу в умовах воєнного стану.
6. Чи потребують засади конституційного ладу України переосмислення?
7. Україна як змішана республіка: переваги та ризики.
8. Децентралізація влади: конституційні межі та перспективи.
9. Асиметричний унітаризм як модель територіального устрою України.
10. Обмеження прав і свобод: конституційні межі допустимості.
11. Роль Уповноваженого ВРУ з прав людини у сучасній правозахисній системі.
12. Вплив практики ЄСПЛ на розвиток конституційного права України.
13. Цифрові технології у виборчому процесі: виклики та перспективи.
14. Зловживання демократією: міф чи реальність?
15. Народовладдя в умовах перехідної демократії.
16. Парламентський контроль як інструмент демократичного врядування.
17. Лобізм в Україні: між публічним інтересом і корупційними ризиками.
18. Проблеми якості законодавства в Україні.
19. Президентське вето як елемент стримувань і противаг.
20. Імпічмент Президента: політичний чи правовий інститут?
21. Конституційний Суд як гарант верховенства Конституції.
22. Межі судового активізму органів конституційної юстиції.
23. Конституційна скарга як механізм захисту прав людини.
24. Процесуальні проблеми доступу до Конституційного Суду України.
25. Юридичні позиції КСУ як джерело конституційного права.
26. Вплив рішень КСУ на баланс публічної влади в Україні.

Вимоги до написання рефератів та есе

Загальні положення:

Реферат та есе є формами самостійної роботи здобувачів вищої освіти і спрямовані на поглиблення теоретичних знань, розвиток навичок науково-правового аналізу, аргументації правових позицій, критичного мислення та академічного письма.

Під час виконання рефератів та есе здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, вимог чинного законодавства України, стандартів вищої освіти та внутрішніх нормативних актів закладу вищої освіти.

Мета та навчальні завдання:

- формування здатності здійснювати самостійний аналіз доктринальних і нормативних джерел у сфері конституційного права;

- розвиток умінь формулювати та аргументовано обґрунтовувати власну правову позицію;
- набуття навичок наукового письма та коректного використання правової термінології;
- удосконалення навичок систематизації, узагальнення та критичної оцінки правової інформації.

Вимоги до змісту

Реферат

Реферат має аналітико-узагальнювальний характер і повинен:

- розкривати теоретичні підходи до обраної правової проблеми;
- містити аналіз норм Конституції України, законодавства, рішень Конституційного Суду України, практики Європейського суду з прав людини (за наявності);
- відображати сучасні наукові позиції українських та зарубіжних дослідників;
- завершуватися обґрунтованими висновками.

Структура реферату:

1. Титульна сторінка
2. Зміст
3. Вступ (обґрунтування актуальності, мета і завдання)
4. Основна частина (2–3 логічно пов'язані розділи)
5. Висновки
6. Список використаних джерел

Есе

Есе має аналітично-дискусійний характер і спрямоване на виклад та обґрунтування власної позиції здобувача щодо конкретної правової проблеми.

Есе повинно:

- містити чітко сформульовану авторську правову позицію;
- демонструвати здатність до критичного аналізу правових явищ;
- містити аргументацію з посиланням на нормативні акти, доктрину та судову практику;
- відображати логічну цілісність і самостійність мислення.

Рекомендована структура есе:

1. Вступ (постановка проблеми)
2. Основна частина (аргументація позиції, аналіз альтернативних підходів)
3. Висновки (узагальнення та власні висновки)

Вимоги до обсягу:

- Реферат – 7–15 сторінок друкованого тексту

- Есе – 4–8 сторінок друкованого тексту (без урахування титульної сторінки та списку використаних джерел)

Вимоги до оформлення:

- формат сторінки – А4;
- шрифт – Times New Roman;
- розмір шрифту – 14;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм;
- нумерація сторінок – арабськими цифрами (з другої сторінки);
- абзацний відступ – 1,25 см.

Посилання на джерела оформлюються відповідно до чинних національних стандартів бібліографічного опису (ДСТУ 8302:2015).

Вимоги до джерельної бази:

Кількість використаних джерел:

- реферат – не менше 10–15 джерел;
- есе – не менше 8–10 джерел.

До джерел належать:

- Конституція України;
- закони та підзаконні нормативно-правові акти;
- рішення Конституційного Суду України;
- практика Європейського суду з прав людини;
- наукові монографії, статті фахових видань;
- офіційні міжнародні документи.

Академічна доброчесність:

Робота повинна бути виконана самостійно.

Не допускаються:

- плагіат, самоплагіат;
- некоректне цитування;
- використання недостовірних або неперевірених джерел.

У разі виявлення порушень принципів академічної доброчесності робота не зараховується та підлягає доопрацюванню відповідно до внутрішніх положень ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є складовою частиною організації освітнього процесу з навчальної дисципліни та спрямовані на формування і розвиток у здобувачів вищої освіти навичок самостійної, дослідницької й аналітичної діяльності. Їх виконання забезпечує поглиблення та систематизацію теоретичних знань, отриманих під час аудиторних занять, а також сприяє

набуттю практичних умінь застосування положень конституційно-правової науки для розв'язання актуальних професійних завдань.

Виконання індивідуальних завдань здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно із можливістю отримання консультаційної підтримки з боку науково-педагогічного працівника. Консультації спрямовані на уточнення структури роботи, визначення джерельної бази, формування методологічних підходів та коригування змістового наповнення завдання. У разі виконання завдань комплексного або міждисциплінарного характеру допускається їх підготовка групою здобувачів із розподілом обов'язків та визначенням індивідуального внеску кожного учасника.

З дисципліни «Актуальні проблеми конституційного права України» індивідуальні завдання можуть реалізовуватися у різних формах, зокрема: підготовка та публікація наукової статті, підготовка доповіді й участь у роботі наукової конференції, розроблення мультимедійної презентації, аналітичного огляду судової практики, порівняльно-правового дослідження тощо. Обрана форма виконання повинна відповідати змісту дисципліни та сприяти досягненню визначених програмних результатів навчання.

Тематика завдань формується з урахуванням сучасних тенденцій розвитку конституційного права, практики його застосування та наукових підходів до вирішення проблемних питань галузі.

Мінімальні та максимальні строки видачі, виконання та захисту індивідуальних завдань доводяться до відома здобувачів освіти викладачем на початку семестру. Дотримання визначених термінів є обов'язковою умовою належного оцінювання результатів навчання.

Оцінювання результатів виконання індивідуальних завдань здійснюється відповідно до встановлених критеріїв та передбачає нарахування додаткових (бонусних) балів: за підготовку та публікацію наукової статті – до 12 балів; за виступ із доповіддю на науковій конференції – до 8 балів; за підготовку та представлення презентації – до 10 балів. Конкретна кількість балів визначається з урахуванням якості змісту, рівня наукової аргументації, самостійності виконання та дотримання встановлених вимог до оформлення результатів роботи.

Підготовка тематичної презентації (тема, терміни тощо), а також виконання інших видів індивідуальних завдань погоджується здобувачем освіти із викладачем.

Критерії та умови підготовки, оформлення та публікації наукових матеріалів (статей, тез, доповідей) визначаються безпосередньо оргкомітетом наукової конференції, редакційною колегією видання або установою-організатором.

Умови підготовки, оформлення та критерії оцінювання презентацій визначаються цією програмою (кафедрою).

Вимоги до підготовки та оформлення презентацій

Підготовка мультимедійної презентації є однією з форм реалізації індивідуально-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти та виступає складовою навчально-методичного забезпечення дисципліни. Презентація розглядається як візуальний супровід доповіді або виступу та має забезпечувати логічне, структуроване й науково обґрунтоване розкриття обраної тематики.

Презентація виконується з використанням програмного забезпечення Microsoft Office PowerPoint (WPS Office Presentation) та повинна містити не менше 12 слайдів. Зміст кожного слайда має бути чітко структурований із розмежуванням основного та допоміжного матеріалу. Основний змістовий компонент необхідно виокремлювати шляхом використання більшого розміру шрифту, кольорових акцентів, графічних елементів, анімаційних ефектів або визначеної послідовності появи інформації на екрані. Додатковий матеріал застосовується з метою уточнення, конкретизації чи ілюстрації ключових положень.

Вимоги до оформлення тексту

Для забезпечення належного рівня візуального сприйняття інформації рекомендується дотримуватися таких параметрів шрифтового оформлення:

- заголовки слайдів – розмір шрифту 22–28;
- підзаголовки та підписи даних у діаграмах – 20–24;
- основний текст, підписи осей, інформація в таблицях – 18–22.

Для виділення заголовків і ключових понять доцільно використовувати напівжирний або підкреслений шрифт; для другорядної інформації та коментарів – курсив. У межах однієї презентації необхідно застосовувати шрифт одного типу.

З метою забезпечення читабельності тексту з різних точок аудиторії рекомендується використовувати такі шрифти: Arial, Bookman Old Style, Calibri, Tahoma, Times New Roman або Verdana.

Структурні елементи презентації

1. *Перший слайд (титольний)* повинен містити повну офіційну назву центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, назву закладу вищої освіти, кафедри, тему роботи, прізвище, ім'я та по батькові здобувача, номер академічної групи.
2. *Другий слайд* – зміст (план) презентації.
3. *Наступні слайди* – послідовне розкриття питань відповідно до визначеного плану.

У тексті слайдів не допускається довільне скорочення слів, за винятком загальноновживаних аббревіатур. Формулювання повинні бути коректними, лаконічними та відповідати нормам наукового стилю.

Візуальне оформлення

Слайди мають бути тезовими, без надмірного текстового навантаження. Допускається використання схем, таблиць, графіків, діаграм, ілюстрацій, фотографій та інших візуальних матеріалів, якщо вони сприяють кращому розумінню теми. Графічні зображення повинні бути високої якості та достатнього розміру для збереження чіткості під час демонстрації. За потреби може застосовуватися звуковий супровід.

Презентація оформлюється з використанням наданого шаблону (фонове оформлення). Не рекомендується використовувати надмірно яскраві або різнокольорові елементи, що порушують цілісність сприйняття матеріалу та знижують концентрацію уваги аудиторії. Кожен слайд повинен або акцентувати увагу на ключовій ідеї, або виконувати функцію візуалізації навчального матеріалу. Розміщення великої кількості текстових та графічних блоків на одному слайді не допускається.

Етапи підготовки презентації

1. Вибір теми.

Здобувач вищої освіти обирає тему із затвердженого переліку індивідуально-дослідницьких завдань. Допускається самостійне формулювання теми в межах навчальної програми (зокрема щодо проблематики громадських об'єднань в Україні), за умови її попереднього погодження з викладачем.

2. Опрацювання джерельної бази.

Оскільки презентація є супроводом усного виступу, підготовка повинна розпочинатися з розроблення концепції доповіді. Основою змісту мають бути матеріали сучасних підручників, монографій, наукових статей та нормативно-правових актів.

Перед створенням презентації необхідно здійснити системний аналіз літератури з обраної теми: ознайомитися з працею в цілому, проаналізувати передмову, зміст, висновки, визначити ключові проблеми та сформулювати логічну структуру викладу. На цьому етапі важливо виокремити основні теоретичні положення, які становитимуть основу плану презентації.

3. Розкриття змісту теми у слайдах.

У презентації мають бути послідовно висвітлені всі питання плану. Теоретичні положення доцільно поєднувати з аналізом практично-правових аспектів, прикладами правозастосовної діяльності та актуальною статистичною інформацією. Здобувач повинен продемонструвати розуміння практичного значення відповідних принципів, закономірностей і категорій.

Під час підготовки забороняється використання застарілих або недостовірних джерел, що містять неточні формулювання чи неактуальні дані. Основними вимогами до презентації є актуальність використаної літератури, наукова коректність викладу, логічність структури, вміння виокремлювати головні теоретичні положення та пояснювати їх на конкретному матеріалі.

3. Критерії оцінювання (деяких видів самостійної (індивідуальної) роботи)

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються «Положенням про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у «Приватному акціонерному товаристві «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» ([https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf](https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti)).

Критерії оцінювання презентацій

Оцінювання презентацій здійснюється з урахуванням комплексного підходу до визначення рівня сформованості програмних результатів навчання, якості підготовки матеріалу та здатності здобувача вищої освіти до самостійної аналітичної роботи. При виставленні балів враховуються такі критерії:

1. Ступінь досягнення визначеної мети роботи.

Оцінюється відповідність змісту презентації заявленій темі та поставленим завданням, повнота розкриття ключових питань, логічність структури та послідовність викладення матеріалу. Важливим є наявність чітко сформульованих висновків, що узагальнюють основні положення дослідження та демонструють досягнення поставленої мети.

2. Чіткість, зрозумілість і точність викладення авторської позиції.

Визначається здатність здобувача формулювати власні висновки, аргументовано їх обґрунтовувати та подавати матеріал у доступній для сприйняття формі. Звертається увага на логічну завершеність думок, наукову коректність формулювань, відсутність суперечностей і змістових неточностей.

3. Індивідуальність та самостійність виконання (авторський характер роботи).

Оцінюється оригінальність підходу до розкриття теми, наявність елементів творчого осмислення матеріалу, відсутність ознак академічної недоброчесності. Вітається застосування власних аналітичних узагальнень, порівняльних характеристик, авторських висновків та пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання.

4. Аргументованість і переконливість позиції.

Передбачає використання належних доказів, посилань на чинне законодавство, практику його застосування, наукові джерела та статистичні дані. Важливим є вміння логічно пов'язувати теоретичні положення з практичними аспектами, демонструючи системне розуміння проблематики.

5. Рівень опрацювання нормативної, навчальної та науково-монографічної бази.

Оцінюється обсяг і якість використаних джерел, їх актуальність, відповідність темі та коректність застосування у змісті презентації. Здобувач повинен продемонструвати вміння працювати з нормативно-правовими актами, підручниками, науковими статтями, монографіями та іншими фаховими матеріалами, а також правильно інтегрувати їх положення у власне дослідження.

Сукупність зазначених критеріїв дозволяє об'єктивно визначити рівень теоретичної підготовки, аналітичних здібностей та сформованості професійних компетентностей здобувача вищої освіти.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному

підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

4. Рекомендована література

Основна:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Виборчий кодекс України : Закон України від 19 грудня 2019 р. № 396-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
3. Декларація прав національностей України від 1 листопада 1991 р. Декларація від 01.11.1991 № 1771-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12#Text>
4. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
5. Конституція Автономної Республіки Крим від 21 жовтня 1998 р., затв. Законом України від 23 грудня 1998 р. № 350-ХІV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 5-6. Ст.43.
6. Міжнародний Пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
7. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 8 липня 2011 р. № 3671-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
8. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим : Закон України від 10 лютого 1998 р. № 90/98-ВР (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/90/98-вр>.
9. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>.
10. Про військово-цивільні адміністрації : Закон України від 03 лютого 2015 р. № 141-VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/141-19>

11. Про громадські об'єднання : Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
12. Про громадянство України : Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.
13. Про Державний реєстр виборців : Закон України від 22 лютого 2007 р. № 698-V (із змін.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/698-16>.
14. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05 лютого 2015 р. № 157-VIII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
15. Про друковані засоби масової інформації (преси) в Україні : Закон України від 16 листопада 1992 р. № 2782-XII (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>.
16. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.
17. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII (в ред. Закону від 13 січня 2011 р. № 2938-VI). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
18. Про Кабінет Міністрів 25 України : Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII (із змін.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
19. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
20. Про комітети Верховної Ради України : Закон України від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР (в ред. Закону від 22 грудня 2005 р. № 3277-IV). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-вр>.
21. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (із змін.). URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
22. Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 р. №1875-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
23. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

24. Про національні меншини в Україні : Закон України від 25 червня 1992 р. № 2494-XII .URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>.
25. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11 липня 2001 р. № 2625-III (із змін.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>.
26. Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпічмент) : Закон України від 10 вересня 2019 р. № 39-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20>
27. Про політичні партії в Україні : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>
28. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 року.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
29. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI (із змін.). URL :<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
30. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII (із змін.). URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
31. Про Раду міністрів Автономної Республіки Крим : Закон України від 16 червня 2011 р. № 3530-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3530-17>
32. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 5 березня 1998 р. № 183/98-ВР URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>
33. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>
34. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23 квітня 1991 р. № 987-XII (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12>
35. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 червня 2001 р. № 2493- III (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
36. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508- VII. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>

37. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11 липня 2002 р. № 93-IV (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93-15>
38. Про статус народного депутата України : Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII (із змін.). URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>
39. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
40. Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України: Закон України від 19 грудня 2019 року № 400-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-20#Text>
41. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>
42. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
43. Про Центральну виборчу комісію : Закон України від 30 червня 2004 р. № 1932-VI (із змін.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>

Допоміжна:

1. Актуальні проблеми конституційного права України: підручник / за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. К.: «Центр учбової літератури», 2019. 554 с.
2. Актуальні проблеми сучасного конституційного права України : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Відп. ред. Ю. С. Шемшученко, О. В. Батанов. К. : Юридична думка, 2020. 456 с.
3. Алейда Ассман. Права та обов'язки людини: у пошуках нового суспільного договору: Київ: Дух і Літера, 2020. – 104 с.
4. Барабаш Ю. Г., Бориславська О.М., Венгер В.М. Конституційне право: підручник. ОБСЄ. Київ : ВАІТЕ, 2021. 528 с
5. Бардачов Ю. М., Лопушинський І. Л., Плющ Р.М. Громадівська модель самоврядування в Україні: колективна монографія. Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2019. 708 с
6. Берченко Г.В. Громадянське суспільство в Україні: конституційні аспекти: монографія. Харків: Юрайт, 2014. 208 с.
7. Белов Д.М. Парадигма українського конституціоналізму: монографія. Великий Березний: ЄВРОСТАНДАРТ, 2011. 400 с.

8. Белов Д.М. Проблеми реформування української моделі державної влади. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2011. Вип. 2. Частина I. С. 57-62.
9. Бисага Ю. М., Кругул Я. М., Куцин М. М., Нечипорук Г. Ю. Праксеологія парламентського контролю: порівняльно-аналітичне дослідження: монографія. Видавничий дім "Гельветика", 2020. 262 с.
10. Богашов О.А. Конституційно-правовий статус органів управління виборчим процесом в Україні: монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 274 с.
11. Велика юридична енциклопедія: У 20 т. – Х.: Право, 2016.- Т. 4: Конституційне право – ред. кол. : Ю.Г. Барабаш та ін., Нац. акад. прав. Наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України., Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. – 2024. – 1072 с.
12. Верлос Н.В. Медіація в процесі вирішення (врегулювання) конституційних конфліктів. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. Том 29 (68) № 3 2018. С. 18-25. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/3_2018/6.pdf
13. Гавриленко В.В. Трансформація державного суверенітету в умовах європейської інтеграції: проблеми теорії та реалізації: монографія. Харків: Фенікс, 2017. 136с.
14. Гамбург Л. С. Державна влада: територіальний устрій і децентралізація: монографія. Lambert Academic Publishing, 2018. 220 с.
15. Гудзь Л.В., Градова Ю.В. Правоохоронна діяльність поліції у сфері забезпечення виборчих прав громадян України. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Вип. 25. 2018. а. С. 62-65
16. Гудзь Л.В, Гудзь Т.І. Принцип загального виборчого права: міжнародні стандарти та перспективи законодавчої реалізації в Україні. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія : Право. 2020. Вип. 30. С.30-39 ;
17. Гудзь Л.В. Місцеві референдуми у країнах Європейського Союзу та України: порівняльна характеристика. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія : Право. 2022. Вип. 33. С.44-51
18. Гультай М. М. Конституційна скарга у механізмі доступу до конституційного правосуддя: монографія / Михайло Мирославович Гультай. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 269 с.
19. Децентралізація публічної влади в Україні у контексті зарубіжного досвіду та євроінтеграційних процесів : колективна монографія / За наук. ред. проф. О. В. Батанова, доц. Р. Б. Бедрія ; передмова академіка НАН України Ю. С. Шемшученка. Львів : СПОЛОМ, 2021. 388 с.

20. Джунь В.В. Соціологія конституційного права. Книга друга. Соціокультурні підстави європейського конституціоналізму: монографія. Харків: Право, 2018. 598 с.
21. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності : навч. посіб. / В. О. Боняк, В. А. Завгородний, О. О. Орлова та ін. ; Дніпр. держ. ун-т внутріш. справ ; за ред. В. О. Боняк. Вид. 2-ге, перероб. і допов. Дніпро : Ліра ЛТД, 2018. 259 с.
22. Заворотченко Т.М. Політичні права і свободи людини й громадянина в Україні: теоретичні основи і проблеми реалізації: монографія. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпроп. нац. ун-ту, 2013. 424 с. 24
23. Заморська Л. І. Конституційно-правова норма як вираз нормативності конституційного права. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2013. № 6-1. Том 1. С. 108-111.
24. Захист прав і свобод людини та громадянина Конституційним Судом України. Проблеми сучасної конституціоналістики: навч. пос. / Гультай М. М., Аніщук Н. В., Афанасьєва М. В., Бакаянова Н. М. та ін.; ред. Крусян А. Р., Єзеров А. А. Київ: Юрінком Інтер, 2018. С. 438–456.
25. Заяць Н.В. Народне представництво: сутність, суб'єкти та особливості здійснення в Україні: монографія. Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2012. 300 с.
26. Калінкін А.С. Конституційна реформа у сфері децентралізації державної влади в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. Харків: Фенікс, 2018. 152 с.
27. Ключковський Ю.Б. Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні: монографія. Київ: Ваіте, 2018. 908 с.
28. Колективні політичні права і свободи людини та громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є.І. Григоренко, Я.О. Григоренко, В.І. Козлов та ін.; за ред. Л.В. Новікової. Харків: Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2013. 352 с.
29. Конституційне право: підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри ; Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер, М. І. Козюбра, А. А. Мелешевич. Київ : Ваіте, 2021. 528 с.
30. Конституційно-правове забезпечення правозахисної діяльності у сфері місцевого самоврядування: досвід компаративного аналізу : монографія / О. В. Батанов, В. В. Сметана. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 316 с.
31. Конституційно-правові засади становлення української державності: монографія / за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Тодики. Харків: Право, 2003. 328 с.

32. Конституційно-правові форми безпосередньої демократії в Україні: проблеми теорії і практики: монографія / за ред. В.Ф. Погорілка. Київ: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001. 356 с.
33. Конституційно-правові проблеми місцевого самоврядування та децентралізації публічної влади в Україні: монографія / за ред. доктора юрид. наук, професора О. В. Батанова; передмова академіка НАН України Ю. С. Шемшученка та академіка НАПрН України О. В. Скрипнюка. Київ: Талком, 2021. 498 с.
34. Конституція України: наук.-практ. коментар / редкол.: В. Я. Тацій (голова редкол.), О.В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш [та ін.]; Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2011. 1128 с.
35. Костас П. Захист внутрішньо переміщених осіб відповідно до Європейської Конвенції з прав людини та інших стандартів Ради Європи: посіб. Харків: Право, 2017. 151 с.
36. Кравців В.С., Сторонянська І. З. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія. Львів, 2020. 531 с.
37. Кравцова З. С. Моделі конституційного закріплення принципів конституційного ладу. Право і громадянське суспільство. 2014. №1. С. 27-35.
38. Кравчук В.М. Теоретична характеристика предмета галузі конституційного права України. Юридичний науковий електронний журнал. 2015. № 1. С. 28-31.
39. Крусян А.Р. Сучасний український конституціоналізм: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 560 с.
40. Кулик С.В. Конституційна реформа в сфері судової влади України: проблеми теорії та практики: монографія. Харків: Фенікс, 2020. 186 с.
41. Летнянчин Л. І. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні: проблеми теорії і практики: монографія. Харків: Видав. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. 256 с.
42. Майданник О.О. Контрольна функція парламенту України: теорія та практика реалізації. Частина перша: Загальна теорія контрольної функції Верховної Ради України: монографія. Київ: Алерта, 2014. 206 с.
43. Марцеляк О.В. Інститут омбудсмана: теорія і практика: монографія. Харків: Вид-во НУВС, 2004. 450 с.
44. Марцеляк О.В., Коломієць Ю.М., Зубенко Г.В. Спеціалізовані органи парламентського контролю в Україні: статус і функціонування: монографія. Харків: ПРОМЕТЕЙ-ПРЕС, 2006. 268 с.

45. Марчук М.І., Гудзь Л.В. Місцеві вибори у країнах Європейського Союзу та Україні: порівняльна характеристика. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2022. Вип. 70. С.119-124
46. Матат А. Конституційні принципи: правнича теорія і практика. Монографія. Київ: ВАІТЕ, 2022. 180 с
47. Мірошниченко Ю.Р. Конституційно-правове забезпечення народовладдя в Україні: монографія. Київ: Фенікс, 2012. 360 с.
48. Наливайко Л.Р., Степаненко К.В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.
49. Олійник А.Ю. Конституційно-правовий механізм забезпечення основних свобод людини і громадянина в Україні: монографія. Київ: Алерта, КНТ, Центр навчальної літератури, 2008. 472 с. 25
50. Прієшкіна, О.В. Конституційний лад України: актуальні питання становлення, інституціоналізації та розвитку: монографія. Одеса: Фенікс, 2008. 280 с.
51. Проблеми реалізації Конституції України: теорія і практика: монографія / відп. ред. В. Ф. Погорілко. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; А.С.К., 2003. 652 с.
52. Проблеми функціонування місцевих рад та їх виконавчих органів: монографія / за ред. Ю. М. Тодики. Харків: Право, 2009. 540 с.
53. Савчин С.В. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного правопорядку: 2005- 2020: монографія. Харків: Право, 2020. 384 с
54. Савчин М.В. Конституціоналізм і природа конституції: монографія. Ужгород: Ліра, 2009. 372 с.
55. Сазонець І.Л. Наукові основи та імплементація світових практик місцевого самоврядування та об'єднання територіальних громад: монографія. Рівне: Волин. обереги, 2017. 216с.
56. Серьогіна С.Г. Форма правління як інститут конституційного права. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юрид. науки. 2014. Вип. 4. Том 1. С. 96-102.
57. Серьогіна С.Г. Форма правління: питання конституційно-правової теорії та практики: монографія. Харків: Право, 2011. 768 с.
58. Скомороха В.Є. Конституційна юрисдикція в Україні: проблеми теорії, методології і практики: монографія. Київ: МП Леся, 2007. 716 с.
59. Скрипнюк О.В., Теплюк М.О., Ющик О.І. Законодавчий процес і парламентська законодавча процедура в Україні (проблеми якості, рекомендації щодо вдосконалення в контексті європейської практики): монографія. Київ: Атіка-Н, 2010. 92 с.

- 60.Скрипнюк О.В. Конституційний лад в Україні: методологічні проблеми розвитку та вдосконалення в контексті конституційної модернізації. Вісник Академії правових наук України. 2012. № 4. С. 123-134.
- 61.Скрипнюк О.В. Універсальність Конституції України як джерела права. Вісник національної академії прокуратури України. 2010. № 4. С. 35-39.
- 62.Скрипнюк О.В. Права та свободи людини в конституційній системі України. Публічне право. 2011. № 4. С. 6-14; 2012. № 1 (5). С. 6-14.
- 63.Словська І.Є. Конституційно-правовий статус парламенту – Верховної Ради України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2013. 336 с.
- 64.Совгіря О.В. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України: сучасний стан та тенденції розвитку: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 464 с.
- 65.Совгіря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 556 с.
- 66.Стрельцова О.В. Конституціоналізація процесу асоціації України з Європейським Союзом: теорія та практика: монографія. Київ: Алерта, 2017. 532 с.
- 67.Талах А. Сучасні соціально-правові аспекти сутності соматичних прав людини. The IX International Scientific and Practical Conference «Promising ways of solving scientific problems», December 26–28. 2022 //Belgium. Brussels. – С. 97-101.
- 68.Теремецький В.І., Чудик Н.О. Судова практика щодо вирішення виборчих спорів. Наукові записки. Серія: Право. 2021 № 10. С. 15–19.
- 69.Ткаченко Є.В. Конституційно-правове регулювання мовних відносин: монографія. Харків: ФІНН, 2010. 336 с.
- 70.Федоренко В. Л. Конституційні права і свободи людини та їх гарантування й захист в Україні: монографія. Київ. 2020. 138 с.
- 71.Федоренко В. Л., Чернеженко О. М. Конституційні моделі місцевого самоврядування у державах-учасницях ЄС, Швейцарії та Україні: монографія. Київ: Видавництво «Ліра», 2017. 288 с.
- 72.Федоренко В.Л. Система конституційного права України: теоретико-методологічні аспекти: монографія. Київ: Ліра-К, 2009. 580 с.
- 73.Фрицький Ю.О. Державна влада в Україні: становлення, організація, функціонування: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2006. 360 с.
- 74.Хмелько І.С., Бруслик О., Євсєєв О.П., Мукомела І.В. Сучасний парламентаризм: український та світовий виміри: монографія. Харків: Юрайт, 2018. 200 с.

- 75.Христова Г.О. Позитивні зобов'язання держави у сфері прав людини: сучасні виклики: монографія. Харків: Право, 2018. 680 с.
- 76.Чепель О.Д. Конституційно-правовий статус та професіоналізація діяльності депутатів парламенту на сучасному етапі (порівняльно-правове дослідження): монографія. Чернівці: Рута, 2010. 256 с.
- 77.Чудик Н.О. Співвідношення державного та громадського контролю за виборчим процесом в Україні. Адміністративне право і процес. 2020. № 4 (31). С. 212–215.
- 78.Шамрай В.В. Конституційне право в умовах глобалізації та міждержавної інтеграції: теоретико-методологічний аспект : моногр. 2018. 358 с.
- 79.Шаповал В.М. Парламент як представницький орган. Право України. 2015. № 3. С. 114- 134.
- 80.Щербанюк О. В. Конституційна доктрина й доктрина судового прецеденту в конституційній юрисдикційній практиці: монографія. Харків: Право, 2021. 680 с.
- 81.Щербанюк О. В. Проблеми виконання актів Конституційного суду / Виконавче провадження: теорія та практика: монографія. Харків: Право, 2021. 672 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
 2. Офіційний веб-портал Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua>
 3. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України . URL: <http://www.kmu.gov.ua>
 4. Офіційний веб-портал Конституційного Суду України . URL: <https://ccu.gov.ua/>
 5. Офіційний веб-портал Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua/>
 6. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
- Офіційний веб-портал Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>